

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XII. Literis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

1 Disputant hinc Canonistæ, si quis petitorio iudicio agens, mulierem sibi vindicet adiectâ causa quia vxor sua sit, quænam probationes sufficere debeant ad probandum matrimonium, sunt enim varii modi probandi, I. & expeditissimus per testes masculos aut feminas, si suspectæ non sint. *c. Super. 22. de testib.* quandoquidem causa matrimonii, si de eius constitutione agatur, non de dissolutione, fauorabilis est, quâ de re *Mascard. concl. 1022. n. 15.*

2 Alterum locum tenet parochi liber, in quo nomina contrahentium matrimonium inscribuntur, nam talis liber in quo ex publico parochi officio nuptiæ inscriptæ sunt, fidem facere debet. *argum. l. Argentarius. 19. juncta gloss. verb. condemnatus. ff. de e-dendo.*

3. Modus est per instrumentum, quo dotis & donationis propter nuptias, aliæque pæta matrimonialia continentur, quâ de re *Mascard. conclus. 1025.* verum instrumentum ad substantiam matrimonii non pertinet, cum & sine eo contrahi possit, & quandoque instrumento confecto, nuptiæ non sequantur. *l. Neque. 13. C. de nuptiis.*

4. Est gestatio annuli certi, quod secundum morem gentis nuptias significat.

5. Si tanquam coniuges in eodem lecto, ac mensâ longo tempore cohabitent.

6. Si à vicinis communiter pro coniugibus habeantur.

Not. Vnic. Tametsi nec solum instrumentum, nec sola diuturna cohabitatio, aut nominatio, neque fama, seu communis opinio plenè matrimonium probent, tamen simul juncta sufficienter informare possunt iudicis animum, ut pro coniuge vindicante coniugem ex causâ matrimonii pronuntiet, ita sumitur *ex hoc. c.*

3 Quin imò si cum nominatione & diuturna illa cohabitatione concurrat etiam fama, seu communis opinio vicinæ, videtur id sufficere ad probandum matrimonium. *argum. c. Per tuas. 20. de probat. & sumitur*

ex hoc. c. verb. presertim, vbi gloss. id notat.

Hinc generatim infert. *Felin. n. 5. & 6.* quod diuturna pacifica possessio vna cum famâ seu communi opinione faciat præsumptionem tituli ac juris. Si tamen vsucapioni locus non sit, siue ob malam fidem ut in casu beneficii Simoniacè acquisiti, siue ob incapacitatem subiecti, ut in casu matrimonii, cui impedimentum intercedit, tunc admittenda erit probatio in contrarium, ob periculum peccati.

Id denique aduerte ex eodem Felino, minorem probationem requiri, ut proles ex legitimo matrimonio nata censeatur, quàm matrimonium secundum se legitimum in petitorio iudicio pronuntietur, propter animæ periculum, si fortè irritum sit, nam vniuersim loquendo maior probatio requiritur, cum de maiore præiudicio agitur.

CAPITVLVM XII.

Literis.

PARAPHRASIS.

Vir diuortium quoad cohabitationem & obsequia facere volebat, quod vxor incestum cum consanguineo viri commisisset & ad hoc probandum produxit testes, qui dixerunt, quod solum cum solâ, nudum cum nudâ in eodem lecto viderunt, ut ipsi credebant fornicandi causa. Ad id respondet Alexand. III. ex tali violentâ & certa suspitione diuortii sententiam promulgari posse, ita, ut viro licentia detur præmortuâ vxore aliam ducendi, sin autem vir præmoritur, vxor inuoluta manere debeat.

SVMARIVM.

1. *Præsumptio violenta plenè probat, si agatur (siue civiliter, siue criminaliter) de actu snapte natura occulto.*
2. *Incestus commissus, cum consanguineo coniugis, est impedimentum matrimonii impe-*

impediens, seu prohibens, ne incestuosus ad alias nuptias post mortem licitè transeat.

1 **Not. I.** Si actus suapte naturâ occultus sit & sensibus non patens, vt fornicatio, tunc præsumptiones violentæ ac moraliter certæ, quæ ex proximis oriuntur indicii, faciunt probationem plenam si agatur civiliter vt hîc, quin etiam si agatur criminaliter ad pœnam adulterii vel incestus, sicuti docet hîc gloss. & dixi in *c. Præterea. 27. de testib.*

2 **Not. II.** Incestus commissus cum consanguineo coniugis numeratur inter impedimenta matrimonii impediencia seu prohibentia, ne solutis nuptiis post mortem coniugis incestuosus ad alias licitè transeat, sed alia impedimenta hodie per consuetudinem ferè abolita esse monui *lib. 4. Th. Mor. p. 4. cap. ult.*

CAPITVLVM XIII.

Tertio.

PARAPHRASIS.

Titius cum Caia verbis de præsentate contraxit, postea neptis sponsæ posiliit ad matrimonium accusandum, dicens se à Titio antea carnaliter cognitam esse, testes quoque à muliere producti dicebant, se pro certo habere, quod neptis illa fuerit concubina Titii, cuiusque rei indicia afferebant, quod sæpe illos viderint per prata, & nemora, vias & inuia simul vagantes, & super hoc viciniæ quoque se testimonium recepisse. Verùm quia iudex non sufficienter probatum esse existimauit, ad maiorem certitudinem iuueni & nepti sponsæ iuramentum detulit, qui seorsim confessi sunt, carnalem copulam inter ipsos intercessisse, licet interim iuuenis nollet à suâ sponsa separari. Hoc intellecto Clemens III. responderet fore consultius, si matrimonialiter non

coniungantur, sed sponsalibus solutis separentur, præsertim cum res occulta non sit, sed à pluribus vt manifesta prædicetur.

SUMMARIUM.

1. *Nomine sponsi & sponsa quid latè, quid strictè & propriè intelligatur.*
2. *An nomine mariti & vxoris comprehendantur etiam vir & mulier, qui matrimonium contraxerunt, non autem consummârunt.*
3. *Ex pluribus indiciiis simul junctis moueri potest iudex ad iudicandum, subesse impedimentum matrimonii dirimens affinitatis.*
4. *Allegans propriam turpitudinem auditur, si anime periculum vertatur.*

Not. I. Nomine sponsi & sponsæ interdum intelliguntur, qui matrimonium contraxerunt, sed non consummârunt, vt videre est *cap. 1. S. Matthæi. vers. 18. cum esse desponsata Maria Joseph, &c.* propriè tamen sponsi appellantur qui nuptias non contraxerunt, sed promiserunt, vt videre est apud *Conaruuuam. 4. decret. p. 1. cap. 1. n. 4.* seruari tamen potest distinctio quam tradidi *lib. 5. Th. Mor. Tract. 10. p. 1. cap. 1. n. 1.* vt in materiâ fauorabili nomine sponforum intelligantur etiam, qui matrimonium contraxerunt & non consummârunt, non item in materiâ odiosâ, id verò magis dubitatur, num nomine mariti & vxoris comprehendantur etiam vir & mulier, qui matrimonium legitimo consensu contraxerunt, non autem consummârunt, exempli causa si statuto cautum sit, vt maritus partem dotis lucretur, si vxor absque liberis decederit, lucrabiturnè, si ante matrimonii consummationem decedat vxor, arbitratur lucratum, si sponsa de præsentate in domum viri ducta fuerit seu nuptiæ celebratæ, cum sit propriè nupta & vxor, vt constat ex *l. Cui fuerit. 15. ff. de condit. 2.* alioquin à dote lucranda vir excludendus foret